

25 september 2026

Weidevogelbescherming d.m.v. predatiebeheer binnen een nieuw jachtstelsel

boerennatuur

 nederlandse
jagers
vereniging

Even voorstellen

Jeroen de Vries

BoerenNatuur Friesland: Kwartiermaker & Sr. Beleidsmedewerker
2026 – heden

BoerenNatuur: Adviseur gebiedsinrichting Boerenlandvogels
2025 – heden

Collectief Súdwestkust: Projectleider & Gebiedscoördinator
2019 – 2026

Fries | Nuchter | Gedreven | Direct | 'Aaisyker' | Snoekvisser | Vader

boerennatuur

Even voorstellen

Rienk Schootstra

De Jagersvereniging: Landelijk Belangenbehartiger

2026 – heden

Wageningen University & Research - MSc, Forest and Nature
Conservation - Policy and Society

2022 – 2025

Fries | Hart voor natuur | Varen | Jager | Politiek | Springer Spaniël

boerennatuur

Topics

1. Weidevogelbescherming, nut en noodzaak.
2. wat hebben we tot nu toe gedaan?
3. Waar liggen de kansen?
4. Het kan! Een praktijk voorbeeld.
5. Predatiebeheer
6. Stelselwijziging
7. Wat houdt jagers gemotiveerd?

Wat is de nut en noodzaak van de bescherming van weidevogels in Nederland.

- Nederland heeft een internationale verantwoordelijkheid voor weidevogels, omdat circa 90% van de West-Europese grutto-populatie hier broedt. Bescherming is noodzakelijk omdat intensieve landbouw, vroege maaidata, lage grondwaterstanden en predatie hun leefgebied bedreigen.
- **Nut**
 - Behoud van biodiversiteit, ecologisch evenwicht, internationale voorbeeldfunctie.
- **Noodzaak**
 - Snelle achteruitgang, verstoring van leefgebied, wettelijke verplichting.

Wat heeft Nederland de afgelopen jaren gedaan om de weidevogels te beschermen?

- Nederland heeft de afgelopen jaren miljoenen euro's extra gestoken in subsidies voor agrarisch natuurbeheer, regionale actieplannen opgesteld en ingezet op 'plas-dras'-gebieden. Toch blijft de populatie van iconische weidevogels zoals de grutto en kievit dalen.
- **Subsidies en beheer**
 - Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb), legselbeheer en uitstel van maaien.
- **Inrichting van het landschap**
 - plas-dras en hoogwaterpeil
- **Regionale actieplannen**

Verschillende provincies (zoals Friesland, Utrecht, Groningen en Zuid-Holland) lanceerden eigen actieplannen waarin boeren, natuurorganisaties en overheden samenwerken in speciale kerngebieden.

boeren natuur

Maar we doen toch wel meer met elkaar?!

Subsidies en beheer

- Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL)
N13.01 Vochtig weidevogelgrasland, N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland, plas-dras, greppel plas-dras, beweiding, ruigemest, ...
- Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb)
Plas-dras, hoog waterpeil, kruidenrijk grasland, grasland met rustperiode, extensieve beweiding, extensieve bemesting, kuikenvelden, zomer plas-drassen, mestbeperking, beweiding in dienst van de weidevogels, ...

Inrichting van het landschap

- Openheid gebied. Verwijderen bomen opschot en struweel, rietmaaien, verwijderen vervallen gebouwen, opruimen kuilpakken en bulten slootafval.

Predatiebeheer

- Preventief: Werken aan openheid gebied.
- Actief: Vos, Zwarte kraai, rat, kat, steenmarter (beperkt)

Regionale actieplannen

- Weidevogelnota, Aanvalsplan Grutto, gebiedsprocessen, beheergroepen, faunabeheerplannen, predatiebeheer plannen

Conclusie

- We behalen de instandhoudingsdoelen niet met als resultaat een infractieprocedure.
We = Nederland
- We zijn het eens over het beheren van de Flora maar niet over het beheren van de Fauna.
We = Collectieven, TBO's, jagers en vrijwilligers.
- We kijken te veel op perceelsniveau en niet op gebiedsniveau.
We = Nederland
- Actieplannen; we werken op papier samen maar doen dat in de praktijk niet goed genoeg.
We = Collectieven, TBO's, WBE's, provincie, gemeenten, waterschappen, recreatie.
- Weidevogelbeheer is TE vrijblijvend. Het is alleen een inspanningsverplichting, concrete instrumenten ontbreken, financiële garanties zijn er (nog) niet, samenhang met andere beleidstrajecten ontbreekt.

Er ligt te veel verantwoordelijkheid bij de agrarische sector. Ook andere grondbezitters/beheerders in en aangewezen weidevogelgebied hebben een verantwoordelijkheid.

Waar liggen de kansen?

Lange termijn

- Gebiedsgerichte aanpak, samenwerken (Aanvalsplan 'Grutto')
- Grote, robuuste weidevogelkerngebieden
- Hoog waterpeil tijdens het broedseizoen
- Het agrarische landgebruik aanpassen
- Openheid gebied (Fûgelweb)
- Hoger vergoedingen en lagere lasten voor weidevogelboeren
- **Verruiming predatiebeheer**

Korte termijn

- Zorgdragen voor bestaande populaties
- Gebiedsgerichte aanpak, samenwerken
- **Verruiming predatiebeheer**

Waar liggen de kansen?

Transitie landbouw
Extensiever

Transitie landschap
Openheid gebied

Predatiebeheer
Intensiever en effectiever

**SAÏEN
DOEN**

boerennatuur

boerennatuur

Waar liggen de kansen?

Het kan! Een praktijk voorbeeld

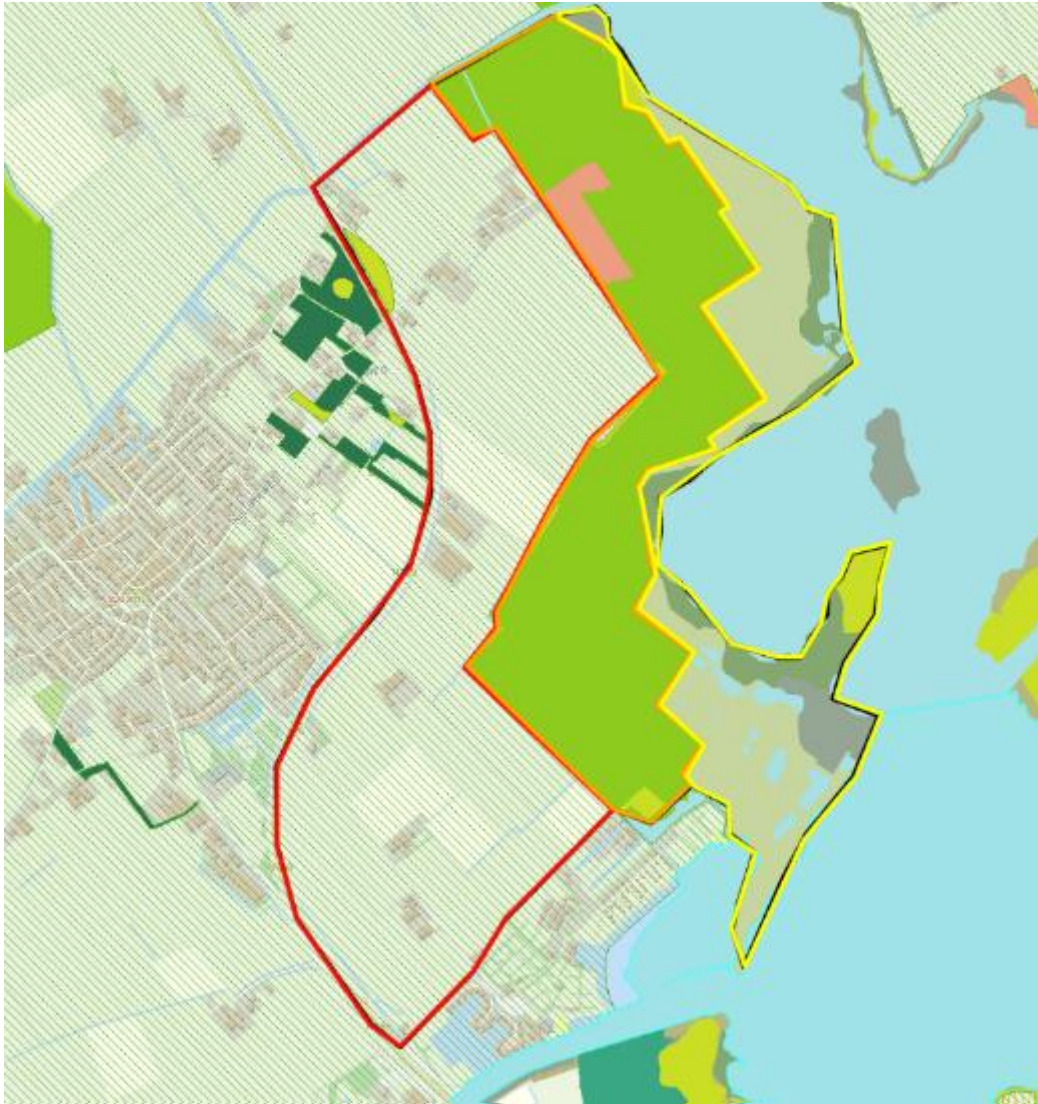
- De “Samenvoeging” | Súdwest Fryslân
- Ligging: ten oosten van Koudum, tussen de provinciale weg N358 en de Fluessen
 - Totale oppervlakte: 470 ha.
 - Aantal ha ANLb: +/- 150
 - Aantal ha SNL: +/- 300 (It Fryske Gea & Staatsbosbeheer)
 - Aantal ANLb beheerders: 4
 - Samenwerking met: Provincie Fryslân, It Fryske Gea, SBB, Wetterskip Fryslân, vogelwacht, RUG, jagers en Collectief Súdwestkust.
- In 2012 nog 5 broedparen Grutto. In 2026 +/- 70!

HOE DAN?

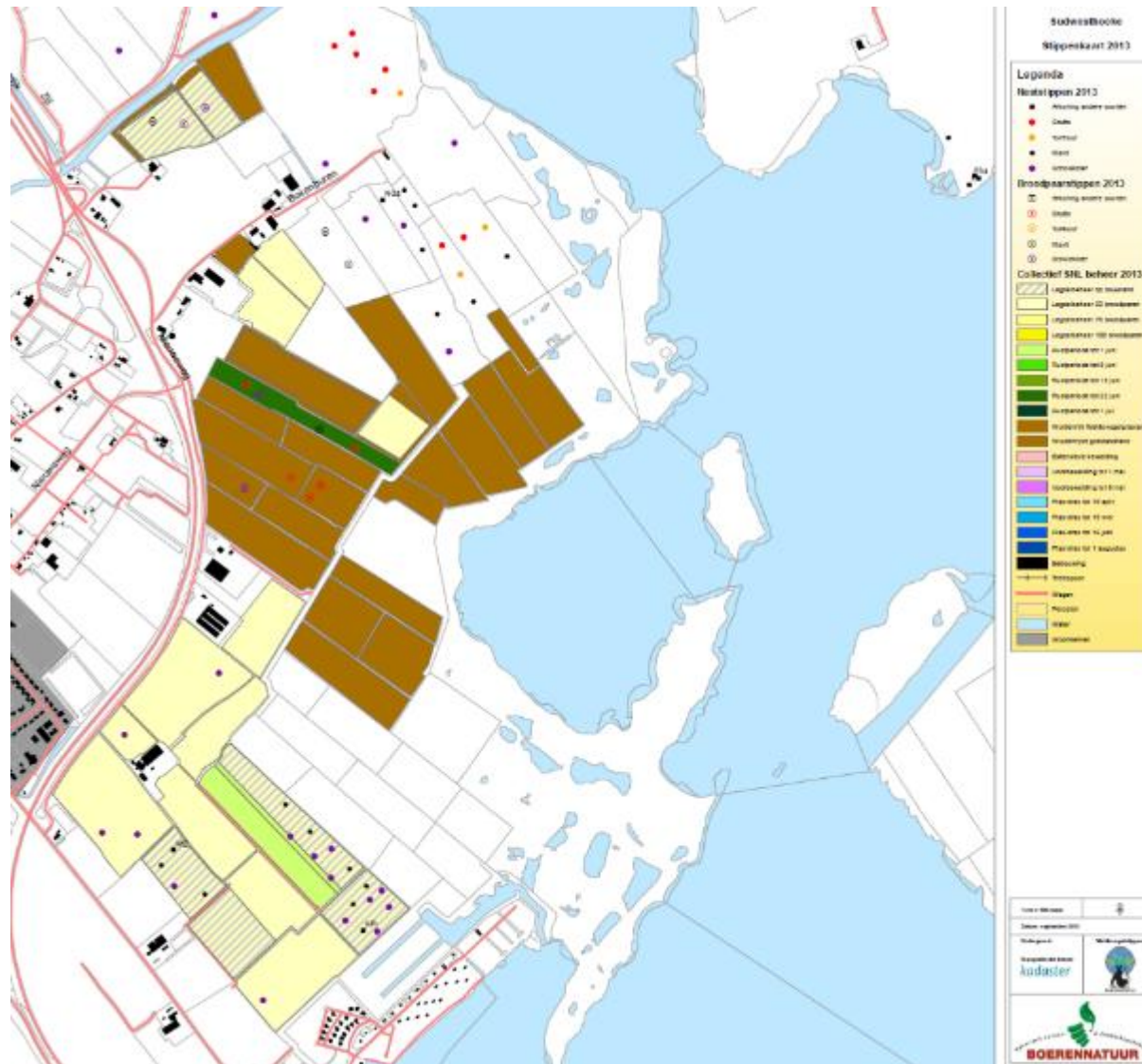
Gebiedsgerichte aanpak

Natuurbeheerplan provincie Fryslân 2013

- Mozaïek de Samenvoeging
- Leefgebied Open Grasland (ANLb)
- Vochtig weidevogelgrasland (SNL)
- Overstromingsgrasland
- (gemaaid) rietland
- Dynamisch moeras (SNL)

Gebiedsgerichte aanpak

Stippenkaart 2013

- SNL beheer
- 10 broedparen Grutto
- 10 broedparen kievit
- 3 broedparen Tureluur
- 18 broedparen scholekster

Gebiedsgerichte aanpak

Herinrichting 2019 – 20...

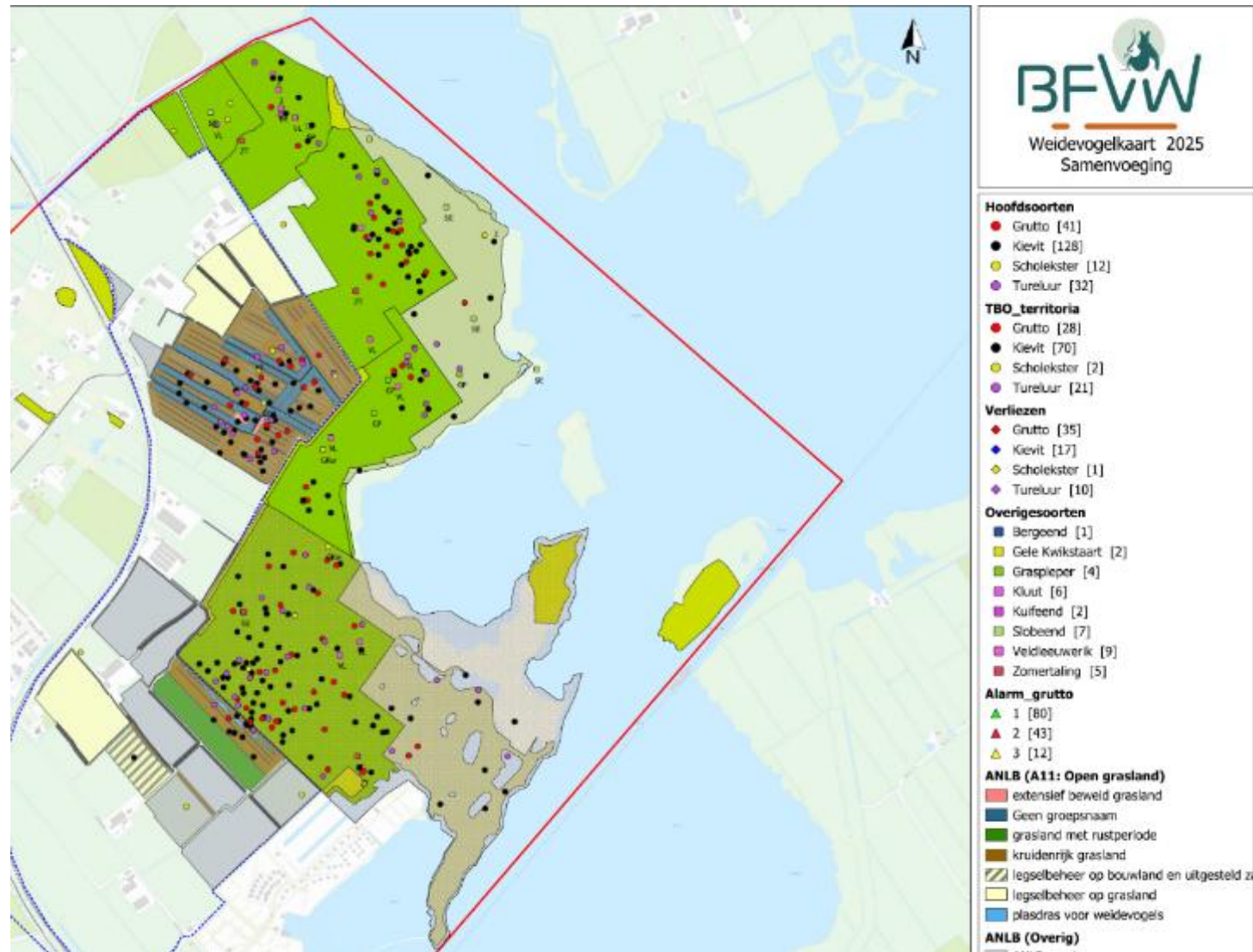
ANLb + SNL

- Ruige mest
- (Greppel) plas-dras
- Hoog waterpeil
- Kruidenrijkgrasland
- Rust 1 april – 1 juli
- Extensieve beweiding

EN

- Openheidgebied
- Gecoördineerd predatiebeheer

Gebiedsgerichte aanpak

Stippenkaart 2025

- ANLb + SNL beheer
- 52 broedparen Grutto
- 128 broedparen Kievit
- 32 broedparen Tureluur
- 12 broedparen Scholekster
- 6 broedparen kluut
- 7 broedparen slobeend
- 9 broedparen veldleeuwerik
- 5 broedparen zomertaling
- Bergeend, gele kwikstaart, graspieper, kuifeend, roerdomp....

 nederlandse

Jagers
vereniging

boerennatuur

Gebiedsgerichte aanpak

Gebiedsgerichte aanpak

boerennatuur

Gebiedsgerichte aanpak

Tabel 5: Verloop % BTS
grutto

naam mozaïeken	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Haanmeer	1	30	36	46	40	79	82	25	61	86%
It Heidenskip	23	28	83	63	37	56	83	57	49	62%
Makkumermar- Wons	15	68	54	62	53	63	73	64	34	52%
Samenvoeging	1	-	36	97	48	55	53	33	2	17%
Skriezekrite Abbegea	20	29	110	51	24	61	67	34	27	63%
Skriezekrite Idzegea	34	48	47	64	26	66	63	61	19	64%
Tjerkwerd- Allingawier	45	67	67	89	48	112	100	67	115	24%
Tusken Brekken & Trekfeart	-	31	35	57	18	86	100	76	25	59%
Warns-Stavoren	38	50	75	168	14	80	28	19	8	45%
Workumer Ommelanden	37	30	30	46	31	40	34	41	46	27%
Workumerwaard	15	38	36	26	12	35	47	22	34	56%
Totaal c.q. gemiddeld (%)	23	42	61	77	35	73	73	50	35	50%

Ambitie provincie Fryslân *Nota weidevogels 2021-2030*

De provincie Fryslân streeft in de **Nota Weidevogels 2021–2030** voor de grutto naar een **Bruto Territoriaal Broedsucces (BTS)** van **minimaal 70% per jaar**.

De belangrijkste doelen zijn:

- **Minimaal 70% BTS** per jaar.
- **Minimaal 70% nestoverleving**.
- Een **opwaartse trend** in de gruttopopulatie.
- Uiteindelijk **10.000 broedparen grutto in Fryslân in 2030**.

Belangrijke nuance: voor het behalen van de doelstelling van **10.000 broedparen in 2030** wordt in de nota ook gesproken over een **BTS van minimaal 80%** als het gewenste niveau om die populatieomvang daadwerkelijk te bereiken.

De tussenevaluatie uit 2025 bevestigt dat **70% BTS onvoldoende wordt geacht om de ambitie van 10.000 broedparen te realiseren** en dat daarvoor hogere BTS-waarden nodig zijn.

Gebiedsgerichte aanpak

Predatie

Predatie

Predatiebeheer

- We werken aan openheid gebied (**preventief predatiebeheer**)
- We voeren beheer uit op 5 (inheemse) soorten waar landelijk of provinciaal bij wet mogelijkheden voor zijn. (**actief predatiebeheer**)
- We mogen niet op alle terreinen beheer uitvoeren op soorten waar landelijk of provinciaal bij wet mogelijkheden voor zijn.
- We mogen niet alle soorten beheren waarvan we weten dat ze schadelijk zijn voor legsels en kuikens van weidevogels.
- Ontheffingen moeten per provincie, per gebied en per soort onderbouwd worden. (**kost veel tijd en geld, werkt vertragend dus frustrerend**)
- Ontheffingen en opdrachten worden keer op keer aangevochten waardoor het beheer stil komt te liggen.
- De redenen dat we in weidevogelkerngebieden, APG gebieden niet de beoogde BTS-en halen omdat naast het beheer van de **FLORA** het beheer van de **FAUNA** niet effectief kan worden uitgevoerd.

Stelselwijziging

4 april 2023 – Aankondiging stelselwijziging in Kamerbrief.

Huidige stelsel kent diverse knelpunten → behoefte aan een toekomstbestendig en begrijpelijk systeem voor jacht en faunabeheer.

Landelijke besluiten hebben provinciale gevolgen → provincies dragen verantwoordelijkheid voor tegemoetkomingen bij faunaschade.

Onderbouwing van faunabeheer is vaak juridisch onvoldoende → leidt tot vertraging en een toenemend aantal rechtszaken.

Onvoldoende data en monitoring → beperkt inzicht in populatieomvang, trends, schade en de effectiviteit van beheermaatregelen. Dit is nodig voor onderbouwing voor de faunabeheerplannen.

Afsprakenkader Aanvalsplan Grutto

25 augustus 2026

7 provincies en het rijk → Afspraken grutto 'Focus, samenhang, versnelling en borging door het Aanvalsplan Grutto'

Artikel 2.11 Predatiebeheer

2.11.2 Provincies zetten bij het **predatiebeheer** in op de **samenhang met biotoopverbetering**.

2.11.3 Provincies streven naar de inzet van een **predatiecoördinator** per Aanvalsplan Gruttogebied, gefinancierd door de minister.

2.11.5 Om dit te realiseren werken de minister en provincies beleidsmatig en juridisch aan meer uitvoerbare mogelijkheden voor predatiebeheer, mede in relatie tot jurisprudentie. **Zij onderzoeken welke mogelijkheden de stelselherziening jacht en faunabeheer en/of een uitbreiding van de wildlijst bieden.** Evaluatie van het huidige stelsel wordt naar verwachting eind 2026 opgeleverd. De minister beziet daarna samen met de betrokken partijen waar mogelijkheden zitten voor verbetering.

Wildlijst / Benelux-overeenkomst op het gebied van de jacht

O.a. overig wild:

- Zwarte kraai en bonte kraai
- Roek, kauw, Vlaamse gaai, ekster
- Vos, verwilderde kat
- Bunzing, hermelijn, wezel
- Boomarter en steenarter
- Das

(Bijlage II, deel B van de Vogelrichtlijn, Bijlage V van de Habitatrichtlijn of geen habitatrichtlijnsoort)

Jachtseizoen (wintermaanden)

Middelen

boerennatuur

Vos

EU populatie: **2 tot 4 miljoen**
RL IUCN Status EU: **Least concern**
Rode Lijst NL 2020: **thans niet bedreigd**

Steenmarter

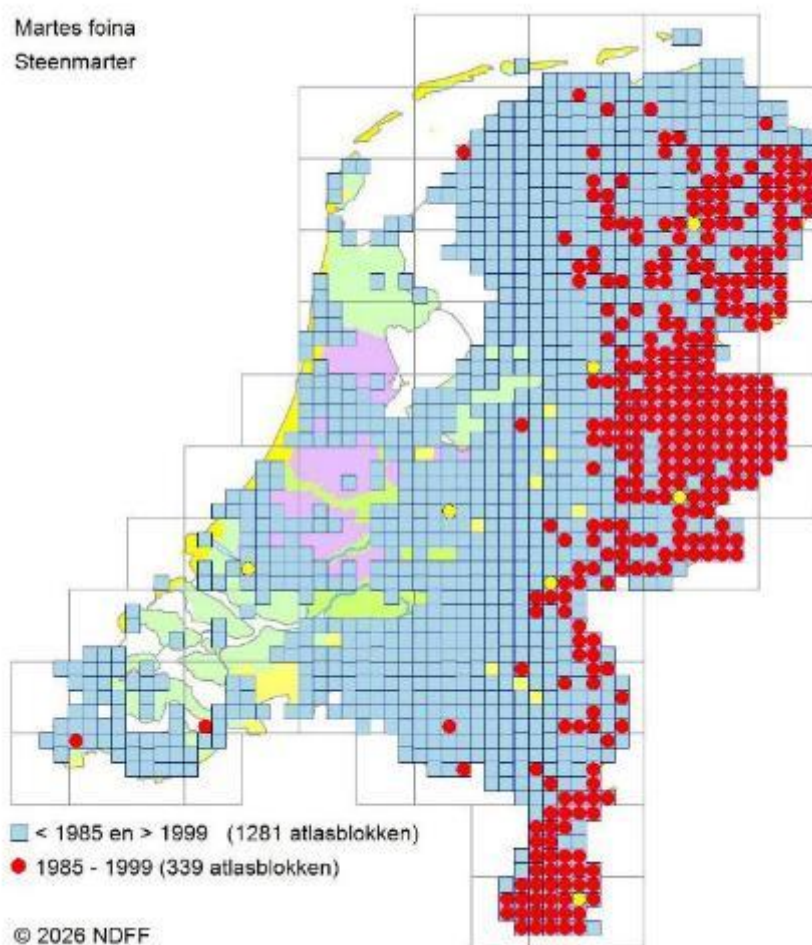

EU populatie: **1 tot 5 miljoen**
RL IUCN Status EU: **Least concern**
Rode Lijst NL 2020: **thans niet bedreigd**

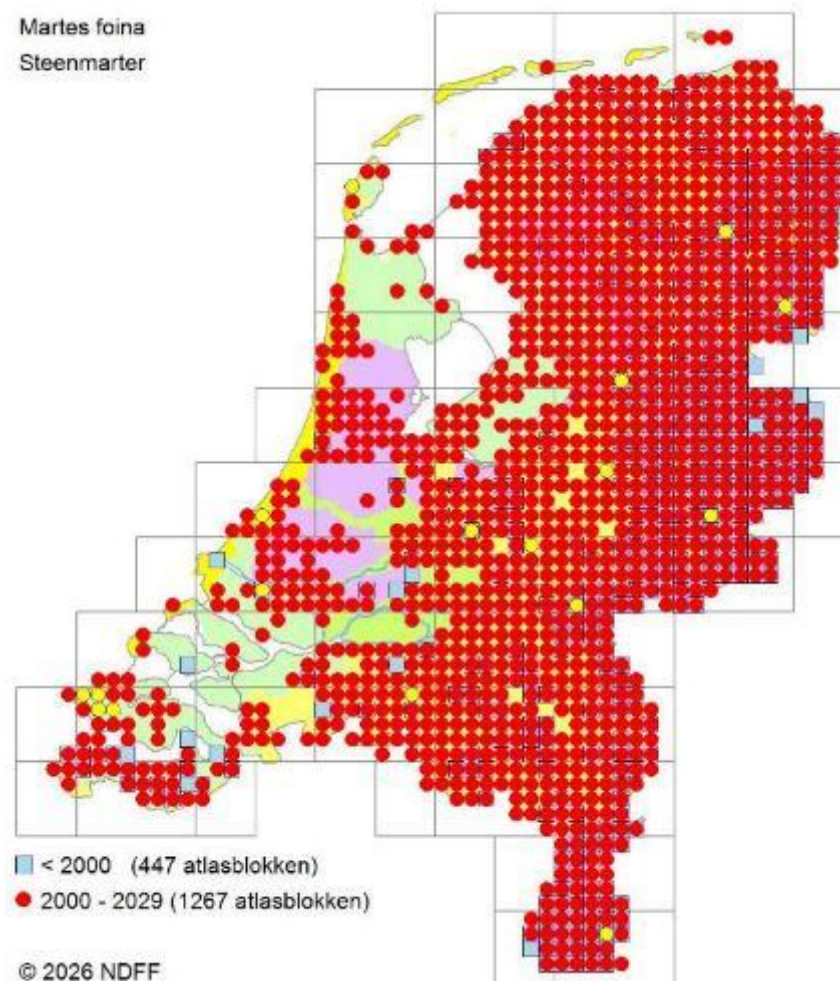
Onstane situatie na verloop van tijd

Steenmarter

1985-1999

2000-2026

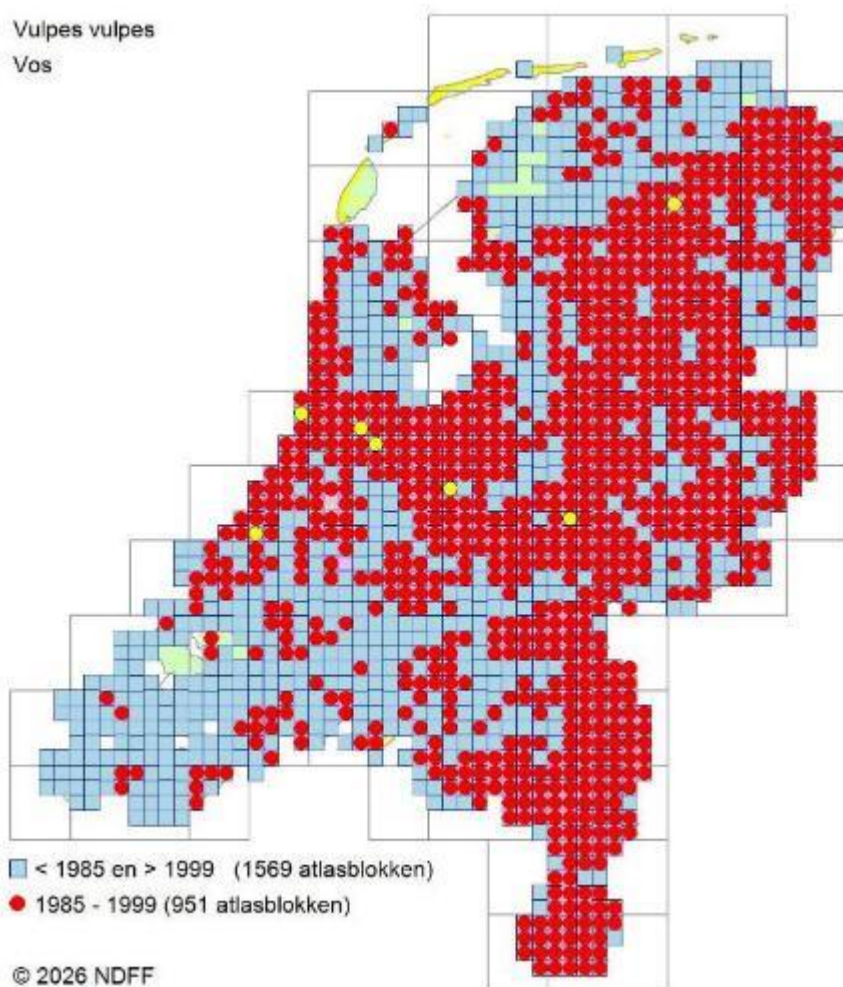

Onstane situatie na verloop van tijd

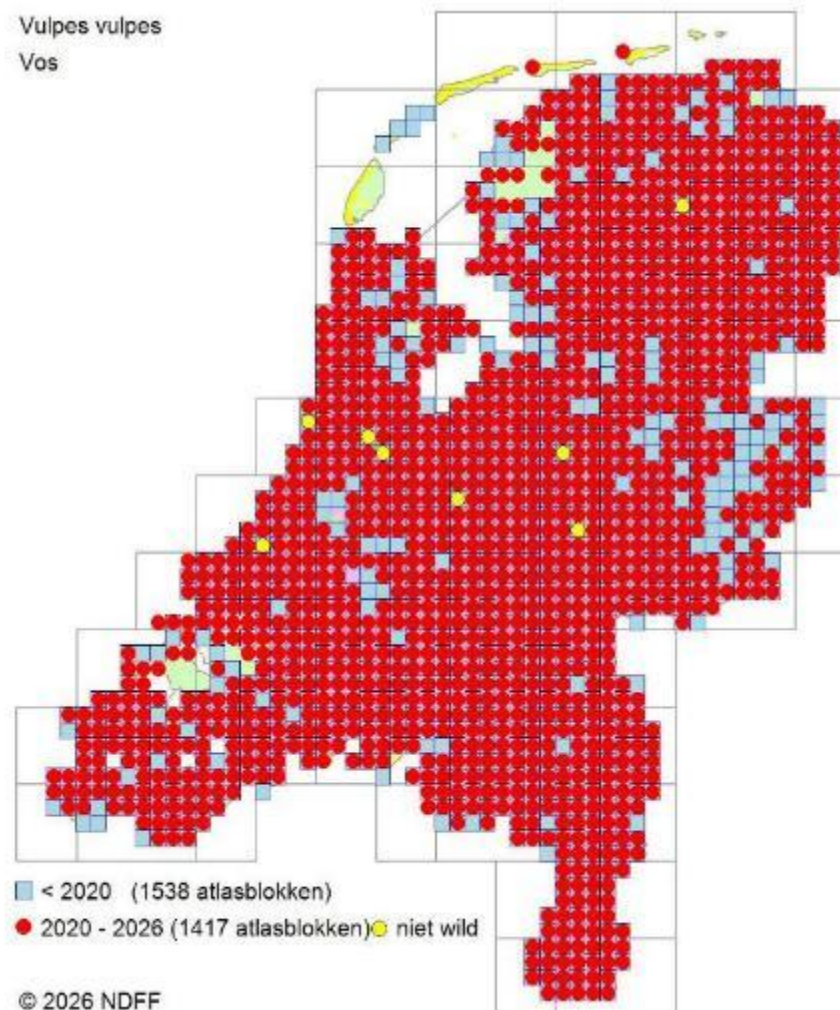
Vos

Tot 2001 een
bejaagbare
soort

1985-1999

2000-2026

Zwarte kraai

EU POPULATIE: **16.200.000-27.500.000**
RL IUCN status: **Least concern**
Rode lijst status: **Thans niet bedreigd**

Ekster

EU POPULATIE: **19.300.000-31.300.000**
RL IUCN status: **Least concern**
Rode lijst status: **Thans niet bedreigd**

Grutto

Distribution Map

Limosa limosa

WERELDWIJDE POPULATIE: **450.000-585.000**

RL IUCN status EU: **Endangered**

RL IUCN status Global: **Near threatened**

Rode lijst status: **Gevoelig**

Kievit

Distribution Map

Vareltus variegatus

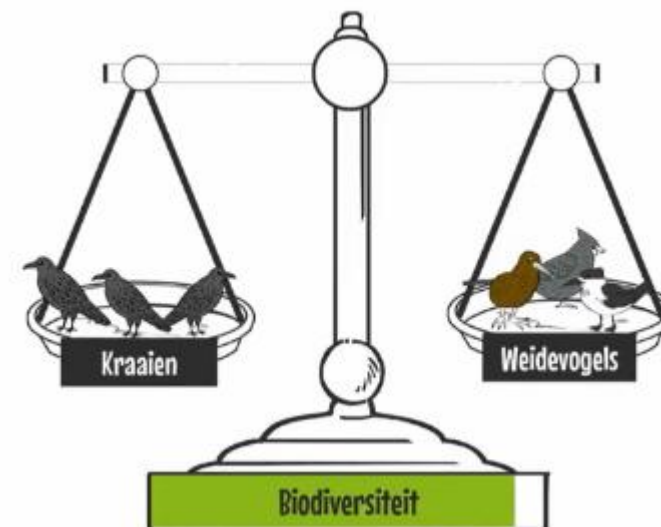
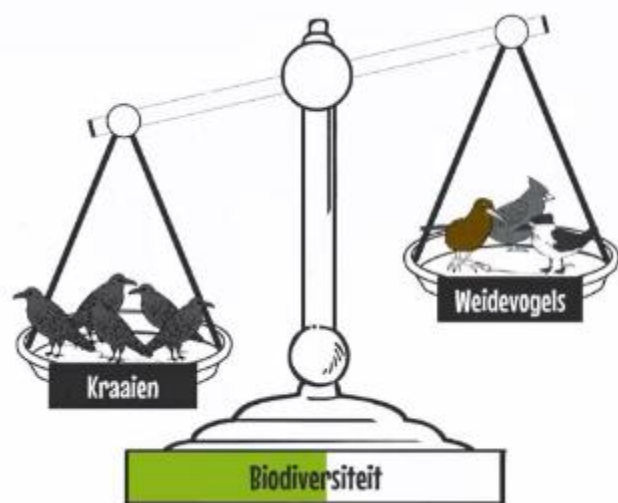
WERELDWIJDE POPULATIE: **4.300.000-7.000.000**

RL IUCN status EU: **Endangered**

RL IUCN status Global: **Near threatened**

Rode lijst status: **Thans niet bedreigd**

Keuzes maken -> waar zijn wij verantwoordelijk voor?

Wat houdt jagers gemotiveerd?

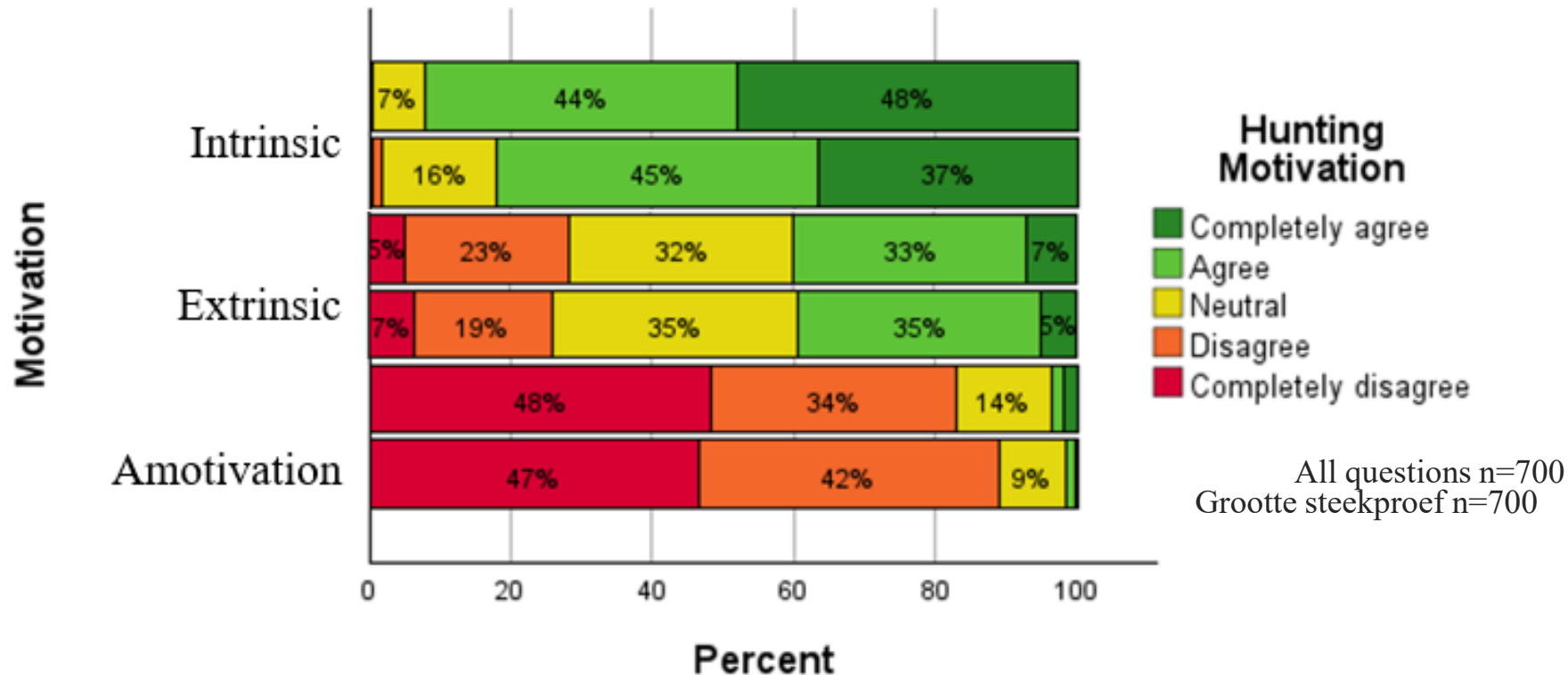
- Master Thesis
- Motivatie van de Nederlandse jager om zich in te zetten voor het maatschappelijk belang → Lengte van wildlijst?
- 700 Jachtake houders geïnterviewd
- 1954: 29 bejaagbare wildsoorten → 2024: 5 bejaagbare wildsoorten

Resultaten

In hoeverre zijn jagers intrinsiek en extrinsiek gemotiveerd om bij te dragen aan het algemeen belang?

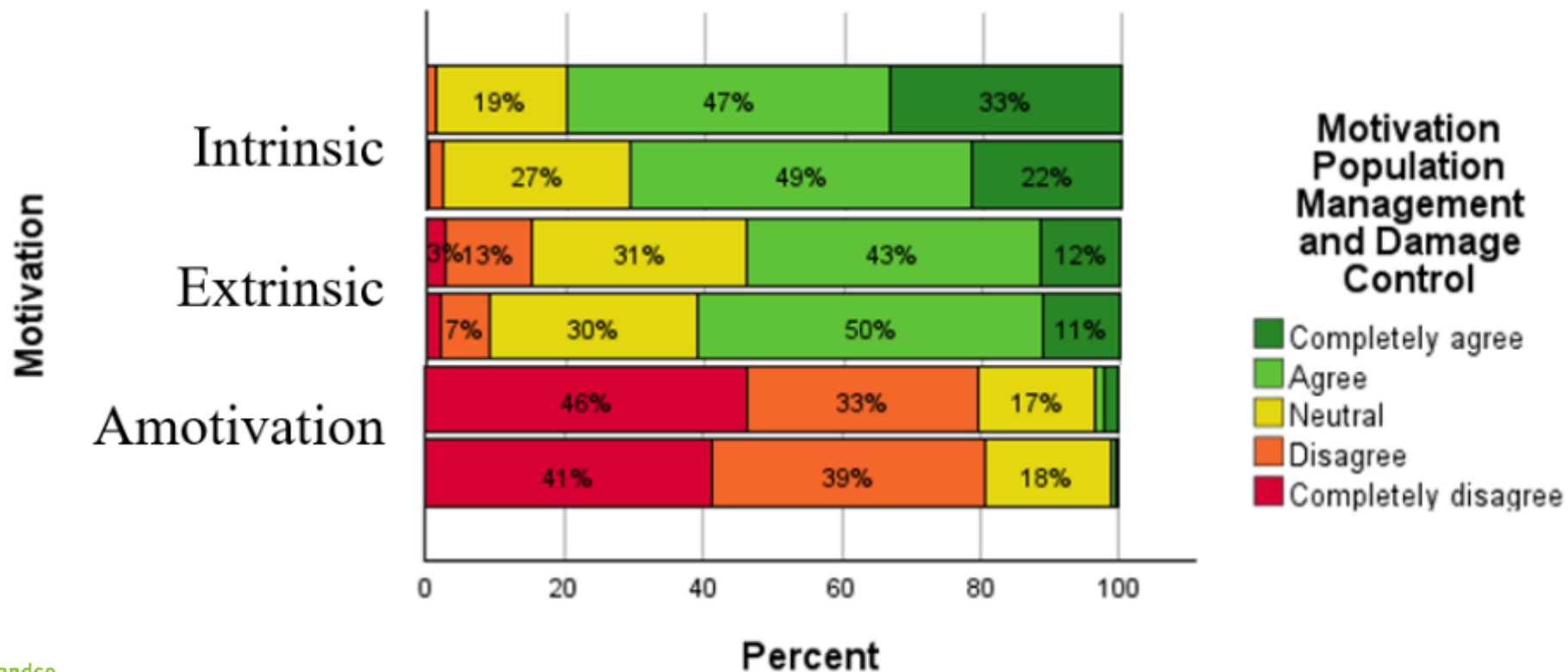
MOTIVATIE JACHT ALGEMEEN

Resultaten

In hoeverre zijn jagers intrinsiek en extrinsiek gemotiveerd om bij te dragen aan het algemeen belang?

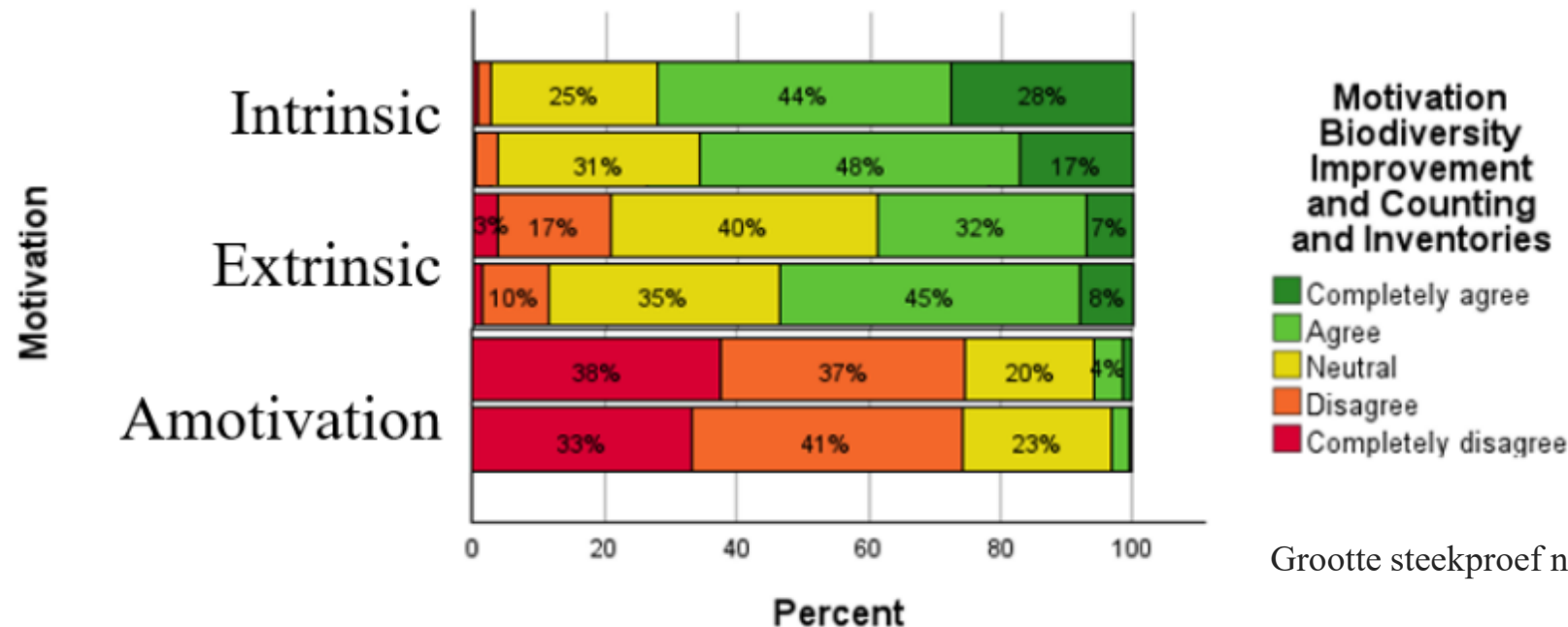
MOTIVATIE POPULATIEBEHEER SCHADEBESTRIJDING

Resultaten

In hoeverre zijn jagers intrinsiek en extrinsiek gemotiveerd om bij te dragen aan het algemeen belang?

MOTIVATIE BIODIVERSITEITSVERBETERING en TELLINGEN

Grootte steekproef n=700

In hoeverre zijn jagers intrinsiek en extrinsiek gemotiveerd om bij te dragen aan het algemeen belang?

Alle activiteiten op het gebied van wildbeheer worden in de eerste plaats vanuit intrinsieke motivatie uitgevoerd.

De jacht kent de hoogste mate van intrinsieke motivatie, gevolgd door populatiebeheer en schadebestrijding. Biodiversiteitsverbetering en monitoring kennen de laagste mate van intrinsieke motivatie.

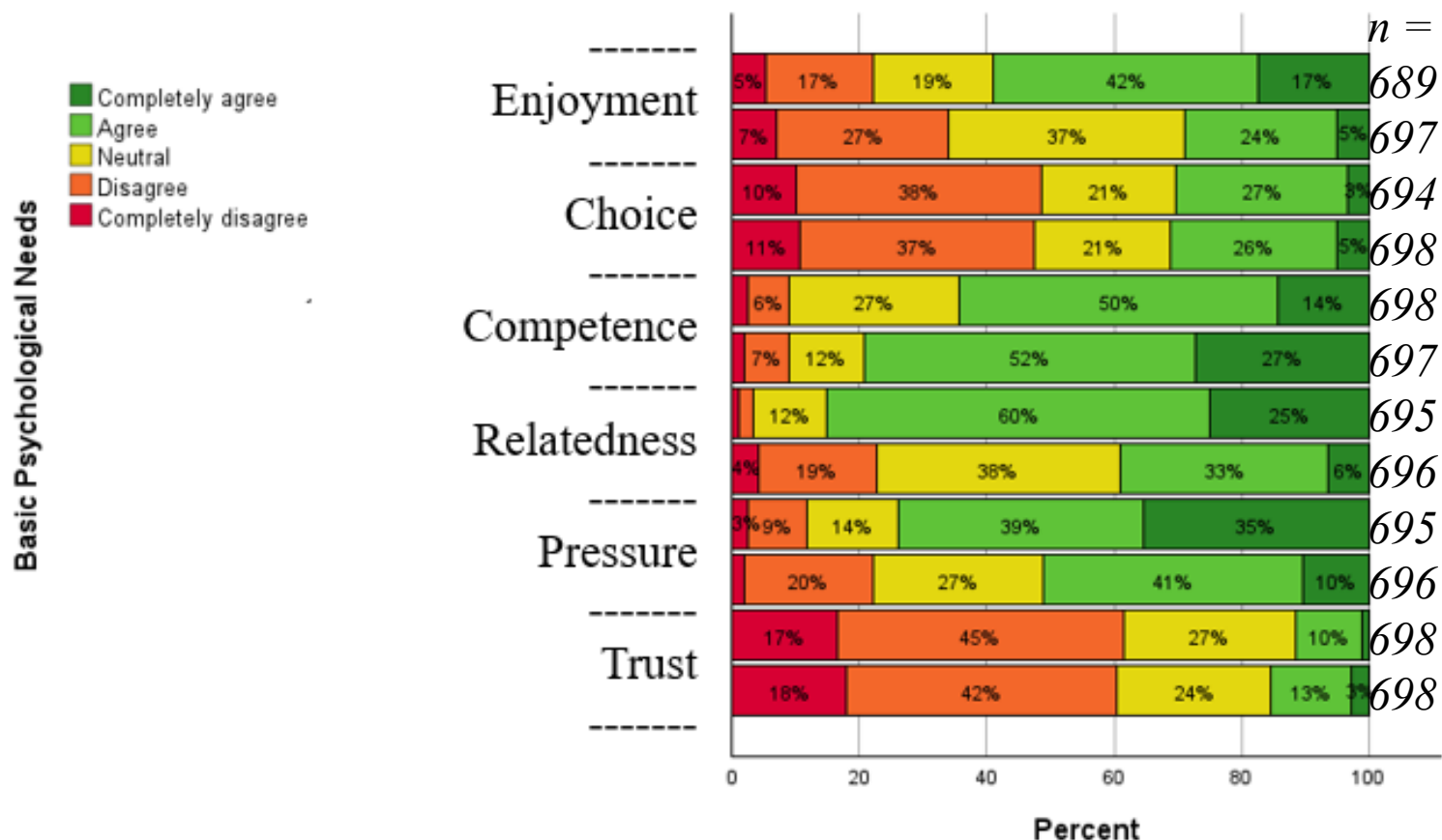
De extrinsieke motivatie is daarentegen het hoogst voor populatiebeheer en schadebestrijding, gevolgd door biodiversiteitsverbetering en monitoring. Voor de jacht is de extrinsieke motivatie het laagst.

Resultaten

Huidige Wildlijst

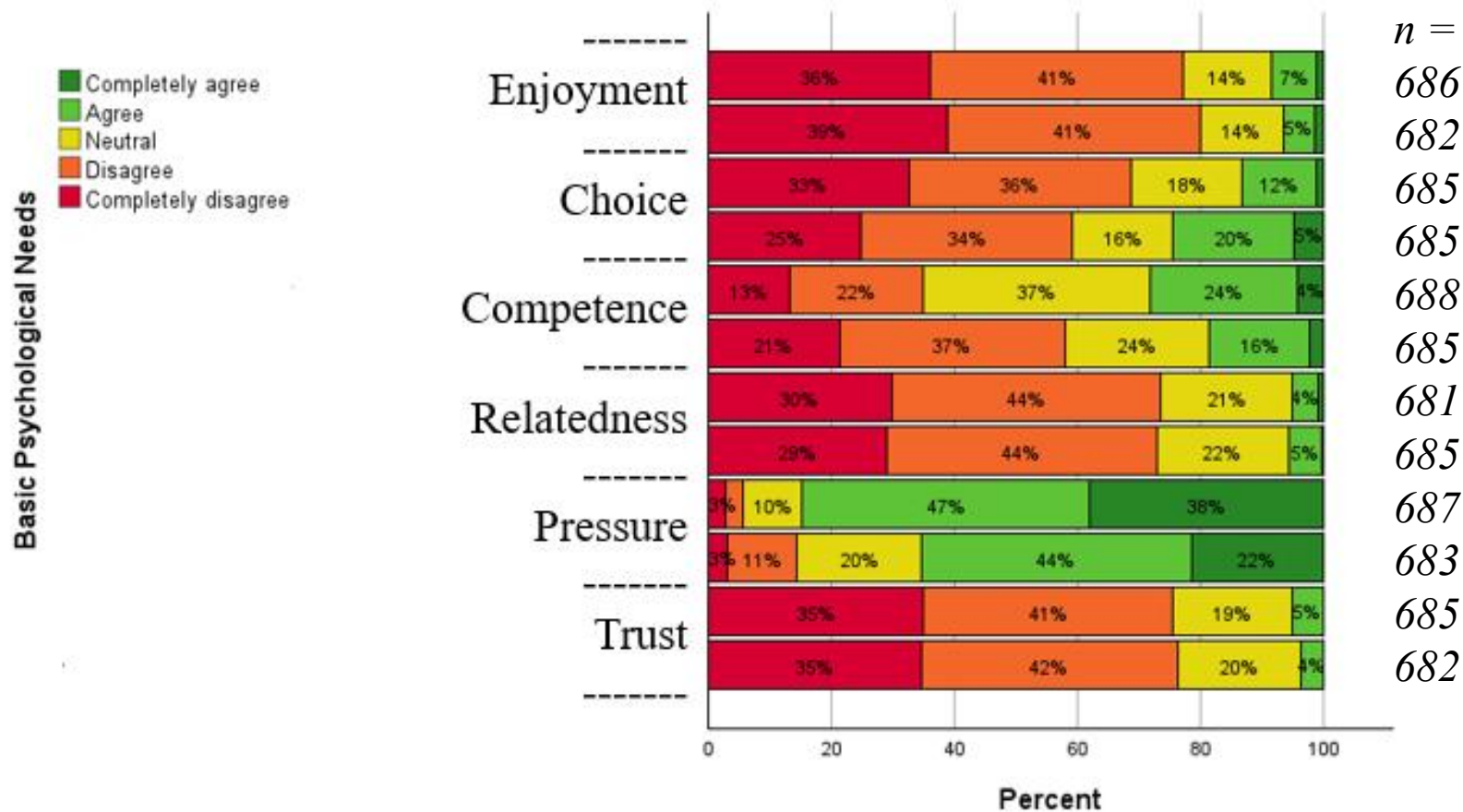
Hoe beïnvloeden veranderingen in de wildlijst de intrinsieke basisbehoeften van een jager?

Resultaten

Beperkte wildlijst

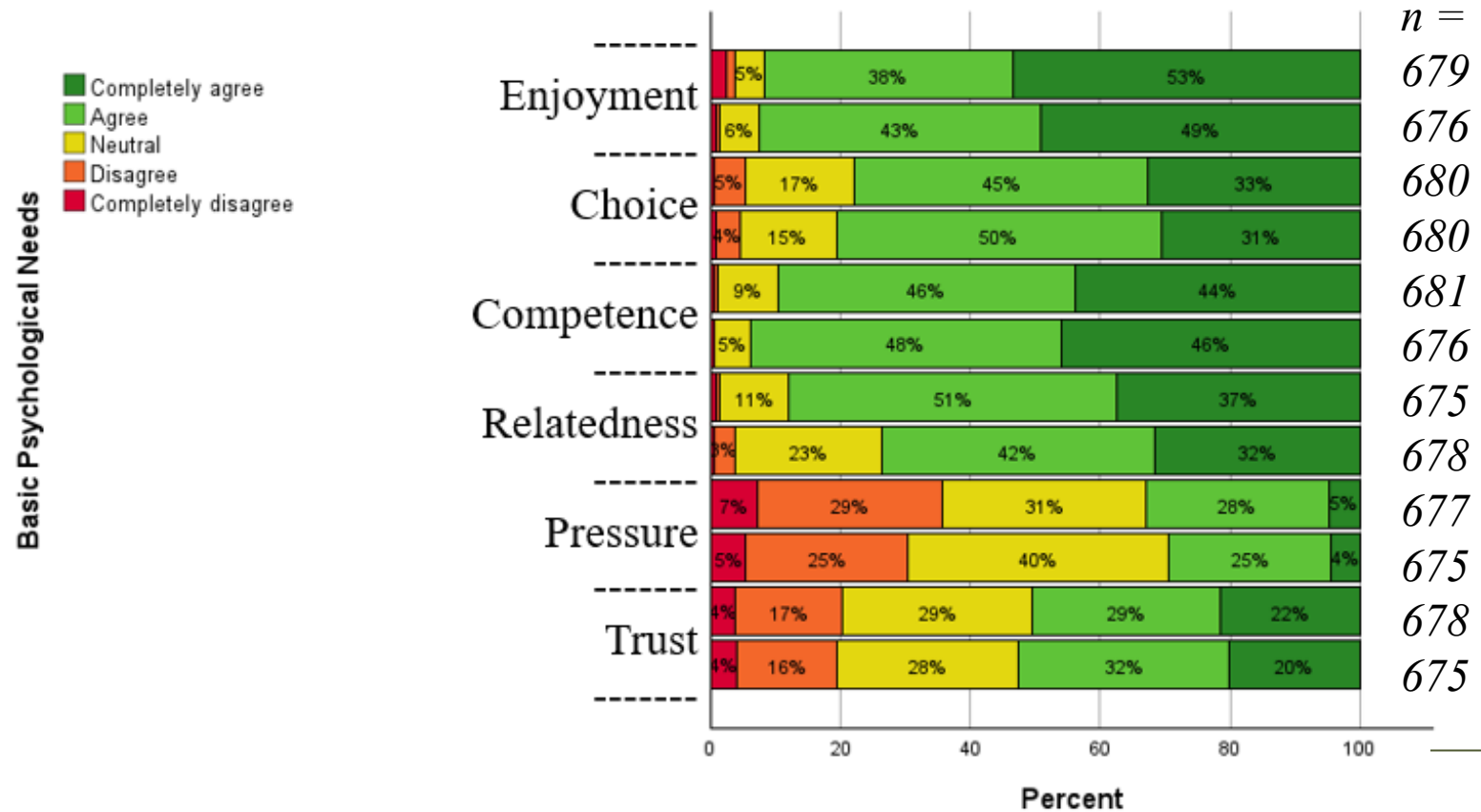
Hoe beïnvloeden veranderingen in de wildlijst de intrinsieke basisbehoeften van een jager?

Resultaten

Uitgebreide wildlijst

Hoe beïnvloeden veranderingen in de wildlijst de intrinsieke basisbehoeften van een jager?

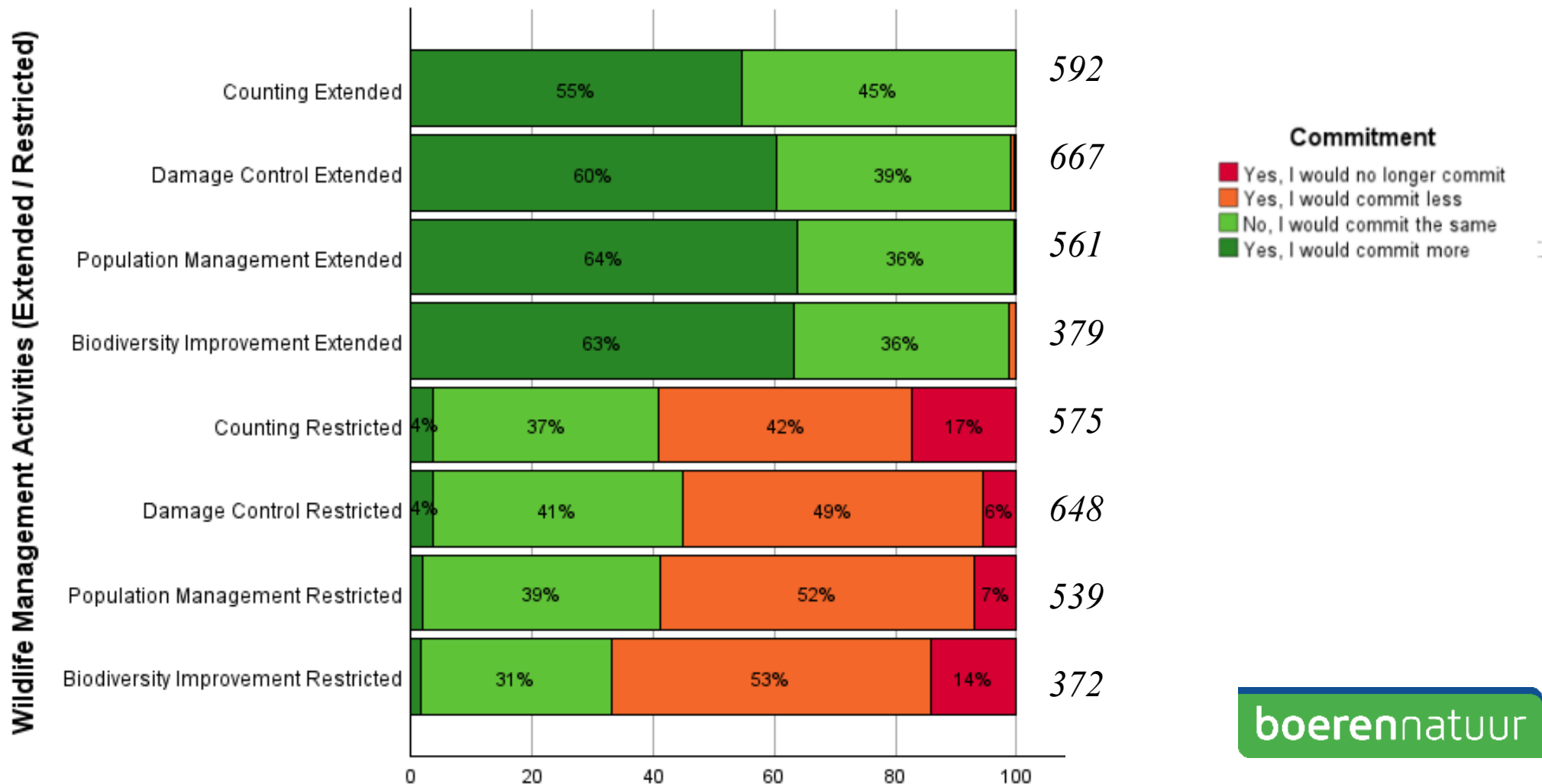
Hoe beïnvloeden veranderingen in de wildlijst de intrinsieke basisbehoeften van een jager?

- Er is een duidelijk verschil zichtbaar tussen een beperkte en een uitgebreide lijst van bejaagbare wildsoorten.
- Bij een uitgebreide wildlijst nemen alle psychologische basisbehoeften positief toe, terwijl de ervaren druk duidelijk afneemt.
- Een beperkte wildlijst heeft daarentegen een negatief effect op de psychologische basisbehoeften en leidt tot een aanzienlijke toename van de ervaren druk.

Resultaten

Wat is de relatie tussen de intrinsieke basisbehoeften en de mate waarin jagers via veranderingen in de wildlijst bijdragen aan het algemeen belang?

BEREIDHEID INZET WILDBEHEER

Wat houdt jagers gemotiveerd

Autonomie, vertrouwen en waardering versterken de intrinsieke motivatie van jagers

Geef vertrouwen

Jagers die zich vertrouwd voelen door overheid en samenleving tonen duidelijk meer betrokkenheid.

Bied verantwoordelijkheid

Een sterk gevoel van eigen verantwoordelijkheid maakt jagers bereid extra inzet te leveren.

Houd regels eenvoudig en landelijk

Heldere, uniforme regelgeving werkt motiverender dan versnipperde provinciale derogaties.

Laat ruimte voor vakmanschap

Erkenning van kennis en ervaring versterkt het gevoel van competentie en eigenaarschap.

Zorg voor plezier in het werk

Plezier is samen met vertrouwen de sterkste voorspeller van blijvende inzet voor het publiek belang, jagers zijn en blijven vrijwilligers.

 nederlandse

Jagers
vereniging

boerennatuur

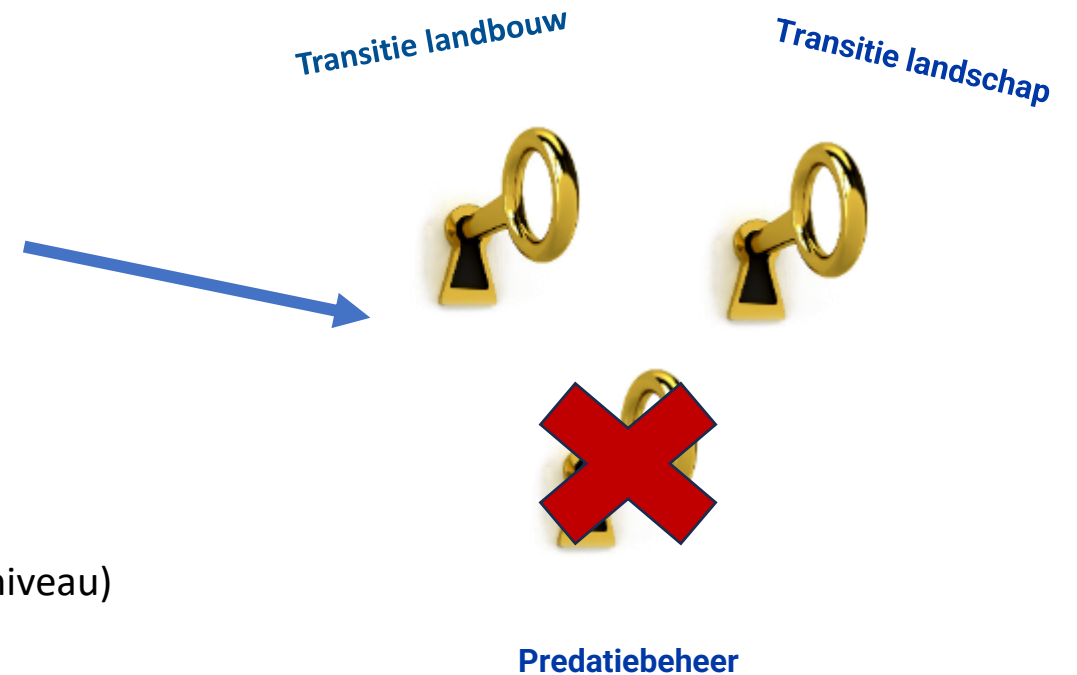
Concluderend

Aanleiding

- Inbreukprocedure EC – *niet behalen doelstellingen Vogelrichtlijn!*
- Te weinig mogelijkheid voor toepassen gedegen predatiebeheer

Gevolg

- Niet behalen doelstellingen en juridische procedures
- Verliezen nationale vogel ondanks alle inspanningen (op habitat niveau)
- Verlies draagvlak bij jagers

Oplossingen

Verruiming predatiebeheer :

- *Reikwijdte, vergroten wildlijst*
- *Uitvoeringsperiode,*
- *Daadkrachtige toepassing
wetenschappelijke onderbouwing*

EN DAARMEE

Intrinsieke motivatie jager :

- *Meer autonomie van de jager*
- *Meer vertrouwen in de jager*
- *Meer waardering voor de jager*

